

ЧИННИКИ ВПЛИВУ НА ДЕРЖАВНУ ПОЛІТИКУ У СФЕРІ ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ

Пеньков Максим Сергійович

аспірант кафедри

публічного управління та землеустрою

Класичного приватного університету

м. Запоріжжя, Україна

Науковий керівник: Покатаєв П.С.

доктор наук з державного управління, професор,

перший проректор,

Класичного приватного університету

м. Запоріжжя, Україна

У сучасних умовах глобалізації важлива роль належить системі безпеки держави, передусім– фінансової як основного складника економічної безпеки країни загалом. У площині наукових досліджень національна фінансова безпека розглядається як основна умова спроможності держави здійснювати самостійну фінансово-економічну політику згідно з національними інтересами економічного розвитку держави.

Фінансова безпека визначає стійкість фінансової системи країни, спрямовані на сталий розвиток держави та вдосконалення грошових і валютно-фінансових відносин у ній.

Основними компонентами фінансової безпеки вчені називають: належний ступінь фінансової незалежності та стабільності фінансової системи держави з урахуванням загрозливим для національних інтересів дестабілізаційних факторів зовнішнього та внутрішнього характеру; захищеність фінансових інтересів на усіх рівнях фінансових відносин; спроможність фінансової системи забезпечити ефективне функціонування та зростання національної економіки тощо.

Виокремлюють потенційні внутрішні та зовнішні загрози фінансово-економічній безпеці держави, що впливає стабільність економічного розвитку країни.

Серед внутрішніх загроз вказують на: нестабільність національної валюти під час економічної кризи; залежність держави у сфері стабільності постачання енергоносіїв; скорочення іноземних інвестицій; нестабільні умови зовнішньої торгівлі; великий зовнішній борг та його депресивний вплив на розвиток економіки тощо.

Серед зовнішніх загроз називають: неефективність державного регулювання економіки; вплив світової фінансової кризи, нерівномірність розвитку територій, невисокий рівень життя населення; корупція; витік капіталу за кордон; недостатня частка інноваційної продукції та низький рівень її конкурентоспроможності тощо.

Так серед внутрішніх чинників, що становлять найбільшу загрозу фінансовій безпеці держави, варто виділити перманентний бюджетний дефіцит, низьку ефективність бюджетної та податкової політик, високі темпи інфляції, надмірний рівень внутрішньої заборгованості, курсову нестабільність, низький рівень розвитку фінансового ринку, інвестиційної та інноваційної активності, недостатність золотовалютних резервів, слабкість грошово-кредитної системи, нестабільність банківської системи, тінізацію економіки тощо [2, с. 269].

Чинниками внутрішніх загроз фінансовій безпеці держави можна назвати незавершеність реформування фінансово-кредитної сфери (організаційно-правова, адміністративна та інституційна, політична нестабільність); зниження інвестиційної та інноваційної активності; штучність курсу національної валюти; низька ефективність бюджетно-податкової системи; низький рівень доходів населення; нераціональний розподіл банківською системою кредитних ресурсів у стратегічно важливі види економічної діяльності тощо.

Головним зовнішнім викликом фінансовій безпеці полягає в тому, що об'єктивний процес інтеграції країни у світове співтовариство може супроводжуватися неконтрольованим зростанням зовнішньої заборгованості, обмеженням присутності держави на зарубіжних фінансових ринках, вивезенням за кордон валютних запасів, гальмуванням розвитку власної фінансової інфраструктури, послабленням фінансової самостійності у вирішенні найболючіших питань соціально-економічного розвитку країни, а також позицій вітчизняних підприємств, організацій і установ [1, с. 27].

Зовнішні загрози фінансовій безпеці держави спричинені, виникають через суперечливі чинники:

1) світову глобалізацію – з одного боку, та невизначеністю держави у сучасному геополітичному просторі, непричетністю до інтеграційних процесів – з іншого; 2) обмеженістю доступу до зарубіжних фінансових ринків, безконтрольністю щодо накопичення зовнішньої за боргованості – з одного боку, та втручанням міжнародних фінансових організацій у внутрішні справи держави тощо.

Як зазначає В. Приходько, стабільність фінансової системи визначається багатьма чинниками, основними з яких є: рівень інфляції, обсяги внутрішніх і зовнішніх боргів держави, стан виконання державного бюджету, рівень монетизації економіки, вартість

банківських кредитів, достатній обсяг міжнародних резервів НБУ. На стан фінансової безпеки має негативний вплив тіньова економіка. Найвищий рівень тінізації економіки досяг тієї небезпечної межі, коли можна говорити про існування системи розширеного відтворення тіньових економічних відносин в Україні. Одним з найнебезпечніших наслідків розвитку тіньової економіки є її негативний вплив на зростання корумпованості та криміналізації суспільства [3, с. 10].

У кожній країні діють свої методи її забезпечення фінансово-економічної безпеки, які можуть бути спрямовані на досягнення національних, суспільних інтересів або на стійкість економічного розвитку, або на незалежність національної економіки від зовнішнього ринку.

Заходи щодо забезпечення фінансової безпеки країни повинні передбачати вдосконалення фінансової, грошово-кредитної, валютної, банківської, бюджетної й податкової систем з метою забезпечення ефективного функціонування економіки, її структурної збалансованості та стійкості до негативних впливів [3].

Отже, в сучасній економіці дуже важливе значення має фінансова стабільність, ефективна грошово-кредитна політика, стабільність грошової одиниці, безкризова банківська система. Всі ці складові стабільної економіки вимагають управління поведінкою економічних агентів. дефіцит державного бюджету, обсяги боргів держави, рівень інфляції, рівень монетизації економіки, обсяг міжнародних резервів НБУ.

Фінансова безпека держави зумовлюється впливом таких чинників: ступенем розвитку ринку капіталів; мірою відкритості внутрішнього ринку; рівнем законодавчого забезпечення функціонування фінансової сфери та повноцінністю законодавчої бази, що має забезпечувати комплексну програму запобігання зовнішньому негативному впливу світових фінансових криз на економіку; різноманітністю фінансових інструментів; схильністю населення до операцій із фондовими цінностями; концентрацією інтелектуальних ресурсів, що залучаються для розвитку фінансового ринку; характером внутрішньої і зовнішньої фінансово кредитної політики, політичним кліматом у країні тощо.

Література:

1. Барановський О. І. Фінансова безпека : монографія. Київ : Фенікс, 1999. 338 с.
2. Мелих О. Фінансова безпека держави: сутність, критерії оцінки та превентивні заходи зміцнення. *Економічний аналіз*. 2013. Випуск 12. Ч. 2. С. 266–272.
3. Приходько В. Фінансова безпека як основна умова ефективного функціонування держави. *Агросвіт*. 2013. № 15. С. 7–10.